

Püspöky István: Tékozló magány című könyvének címlapja

Kakuk Tamás

SZÉTSZÉLEDT IDŐBEN

PÜSPÖKY ISTVÁN KÖTETÉRŐL*

Püspöky István (1950–2018)

Még a pandémia tavaszi, zordabb hetében találkoztam a szerkesztő úrral, aki kocsijának csomagtartójából takaros könyvoszlopot rakott elé, hogy válogassak kedvemre, melyikről írnék szívesen. A maszkja alatt azért eldörmögte, hogy szívének melyik miért fontos, ebből kiderült, hogy olyan nagyot nem tudok hibázni a választással. Mert igen, mindegyik fontos volt a számára, úgyhogy az egész könyvrakással egyensúlyoztam fel a negyedikre.

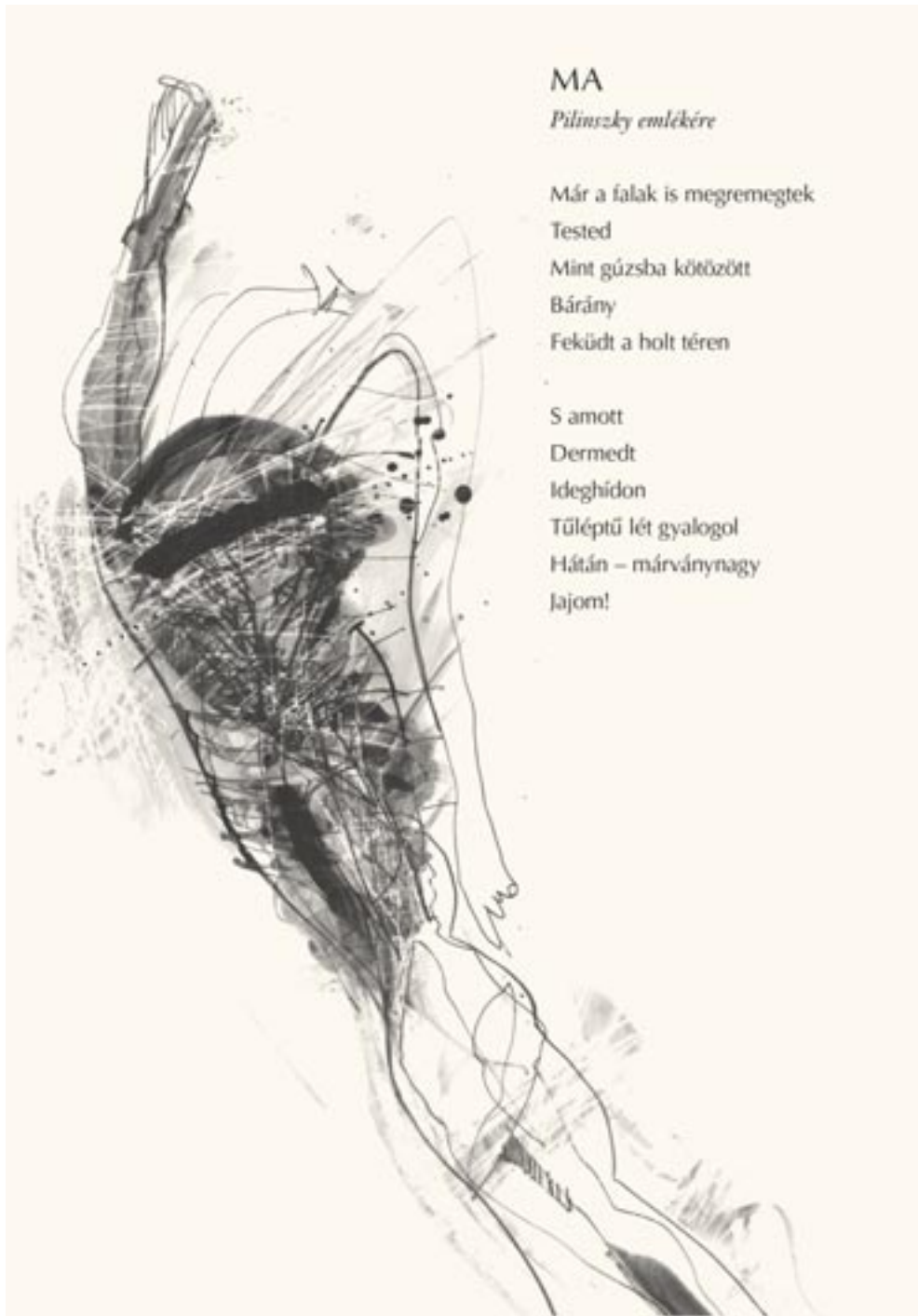
Hogy miként esett a választásom *Püspöky István Tékozló magányára*, annak körülményaira most teszek kísérletet. Mikor ezeket a sorokat írom, nem

vagyok könnyű helyzetben. A verseket és grafikákat tartalmazó kötet előszavát *Jász Attila* és *Wehner Tibor* jegyzi, a költő és művészettörténész nem csak értő, hanem jó ismerője a hatvannyolc éves korában elhunyt művész munkásságának, de szövegekből az is egyértelmű, hogy baráti viszonyt ápoltak vele. Mit tehetek én ehhez hozzá? Mit jelentenek nekem ezek a versek és rajzok? Mennyire érintenek meg? Milyen mélységeig tudok eljutni? Első nekifutásra, ezekre a kérdésekre kell megkeresnem a válaszaimat.

A tékozló magányt az alkotói attitűd állapotrajzának kell felfognunk, mintha a hőség horizontján a forróság láthatatlan rezgéseit szemlélnénk. Közben önkéntelenül egyik tenyerünkől a másikba pörgetnénk a tengerpart finom őrlésű fehér homokját. Miközben az így súlytalaná váló időben mégis valós terheket raknak ránk a vágyakból építkező emlékeink. Különösen igaz ez Püspöky István *A szív napszámósában* megfogalmazott hitvallására „*A rajzoló feladata, kötelessége, / életben maradásának feltétele – / hasonlóan a költőkéhez / az egyre ingoványosodó Földön, / a zuhanások, emelkedések, / a keserű bölcsességek, / szomorú ölelések ellenére az / árbóchoz kötözött vihar / kitartásával is – felmutatni az embert.*” A könyv lapjain sorjázó versekből, grafikákból erős kontúrokkal rajzolódik ki önként vállalt szellemi kötődése a két nagy elődhöz, Kondor Béla-hoz és József Attilához.

Mindkét vonzódás nagyon is érthető és behatárolható, Püspöky István a huszadik századi magyar grafika, a Kondor Béla nemzedékét követő vonulatainak egyik meghatározó alkotója. Innen eredeztethetjük József Attila költői világához való ragaszkodását is, amely a múlt század hetvenes éveiben

* Püspöky István (Miskolc, 1950. március 3. – 2018. március 7.) magyar grafikus, festő és költő. A Magyar Képzőművészeti Főiskolán (1969 – 1974) Sarkantyú Simon és Barcsay Jenő voltak a mesterei. Rendszeresen kiállító művész, főleg nagyméretű egyedi rajzokat és színes rézkarcokat, illetve vegyes technikájú képeket készített.

MA

Pilinszky emlékére

Már a falak is megremegtek

Tested

Mint gúzsba kötözött

Bárány

Feküdt a holt téren

S amott

Dermedt

Ideghídon

Túléptű lét gyalogol

Hátán – márványnagy

Jajom!

szinte kötelező lelki muníció volt a lázadó, tenni akaró fiatal művészek számára. A képzőművészet és az irodalom együttes műveléséhez ott volt a kondori példa, de Püspökynél is, ennek belső mozgatórugója a művészi megközelítések kereteinek tágítása volt. Mindehhez társult a mindent kimondás fegyelmezett, de mégis feszítően folyamatos igénye. A *Tékozló magány* művészi önkifejezésének formái, a rajzok és versek önálló rétegződésű műalkotások, melyek nem csak kiegészítői egymásnak, kölcsönhatásaik a homogén egészet képező életműben is érvényesülnek. Egy olyan egyéniségről van szó, aki Wehner Tibor szerint: „Érzékeny művész, aki nem csupán a képzőművészet több ágában van otthon, ám – megváltást remélve? – versel is. Awál, hogy érdeklődési köre a többféle technika (olaj, akril, ceruza, tus, rézkarc, monótipia, montázs, kerámia-festés) művelésén túl az irodalomra, a könyvművészetre és a zenére is kiterjed, [...] egy sokszorosán összetett alkotói személyiség titkaiba nyerhetünk bepillantást.”

Ha olvassuk verseit, lapozgatjuk a közjük ékelt, a szövegekbe belesimuló rajzokat, a múlt időből ráakadunk erre a létállapatra intenzíven fókuszáló helyzetjelentésre: *„Ha a sárga színről*

/ beszélek vagy lefestem, / csak egyre gondolhatok, / a váratlan mélyen, legmélyebben / ismert magányra, / a szenvedő tengerzúgás konok csendjére.” Amikor csak a legemberibb érzés adhat menedéket a szorongás ellen: *„El kell higgyelek, / ha nem akarom, hogy győzzenek / fekete madaraim.”* Költészetében megvannak az állandó hívószavak, ami rendjén való, mert úgy hiszem, a költők egész életükben valójában egyetlen verset írnak. Igazoljuk ezt a feltételezést Jász Attila előszavából vett idézettel: „Püspöky István már itt ezeken a megsárgult papírlapokon pontosan tudta, felkészült, két témája van mindössze, mint minden valaha élt igazi költőnek, szerelem és halál.”

Versei kalitkába zárt madarak, amelyek angyalokként énekelnek időtlenül az időben. *„A tűz kifordította, / a fény martalékává tette, / más lett a lélek. / Talán átló /élet és a halál között.”* A kötetet egyfajta önmegismerési folyamat összegzéseként is felfoghatjuk, a versek és grafikák pontos rajzolatát adják a lélek

belső hullámmzásának, amelyek amplitúdói már-már a légüres térig szöknek. *„A kifosztott térben / dülöngél a lelkem, / hátamat nekivettem / a hirtelen semminek. / Csak a gyermekkorom / egy-egy megfagyott percét / tudom felidézni. / Most.”* A vers címe is árulkodó, *A kifosztott térben*, ahol didereg az emberi lélek, hogy szavakból összerakott verssorokkal, vagy izgatott papírra vetett vonalakkal keresse helyét a világban. Eljuthatunk-e így a megváltáshoz? Erre nem tudunk egzakt választ adni, de az alkotás folyamata, az ezzel járó elcsendesülés nem csak a művek megszületését segítheti, ösvényeket jelenthet önmagunkhoz. Hogy majd szemtől szembe találkozassunk azzal, aki saját képére formált minket.

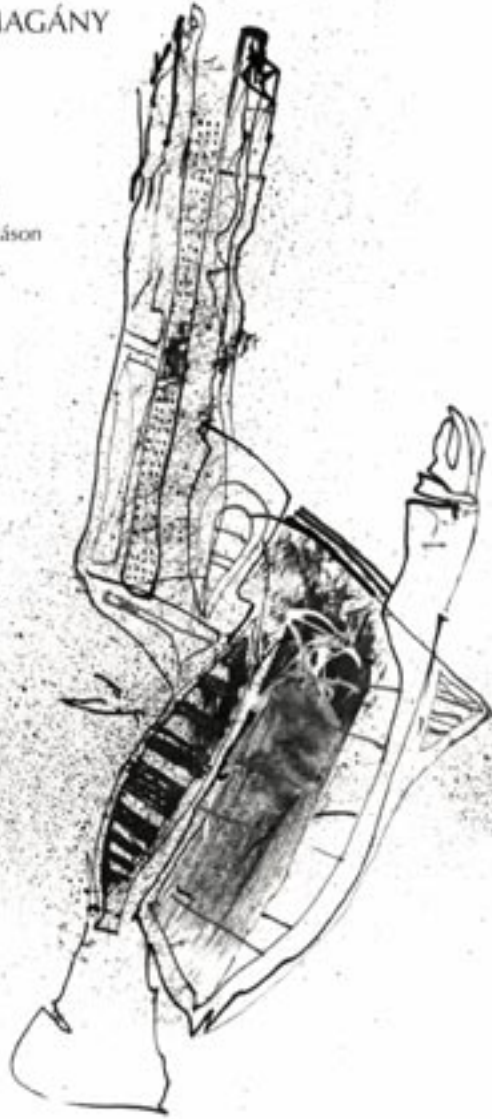
Püspöky izgatott, kusza vonalakkal, pontokkal átfedett, vershez igazított világában bolyong Árgyélus királyfi, akit kitartóan követ Pilinszky Fabulájának farkasa. Az önként vállalt magány légszomjat okozó levegőjét érezzük a zaklatott vonalak mögül, a lázas önkifejezés vágyának hitét és építő-romboló erejét. Nehéz szavakba foglalni, leírni a műveket, de titokzatos emlékek, érzések felidézése körvonalazódik a kötetben elmélyülő olvasó előtt. Illusztráljuk ezt a Szétszéledt idő verssoraival: *„Gazdátlan arcok / a városban / tétován barangolunk / lábunk fénybe botlik / tócsákban folyik az árnyék / matt kockaköveken. // A dalra rekedt vicsorgás / a válasz / s repedt harangok zuhognak / az égből.”* A versbeli hivatkozásokból, utalásokból kikövetkeztethetjük, hogy Püspöky István grafikai-festői munkásságában jelentős inspiratív szerepe volt a költészetnek, az irodalomnak. Mint ahogy alkotói törekvéseit a zene is segítette, amely oldhatta a belül, a legmélyebben rejtőző magány szorítását. P. Szabó Ernő így látta Püspöky István alakját: *„Egyféle belső harcot vívott, monologizált az újra és újra fölhasznált motívumok segítségével, mindenekelőtt Árgyélus királyfi alakjával, amely a hetvenes évek vége óta folyamatosan jelen van művészetében, hol a „szonettek hőseként”, hol a mesék fő alakjaként, a győztes tündér királyfiként, a kiszolgáltatott, tiszta ember jelképeként.”*

Vissza-visszatérek a *Tékozló magány* verseihez és rajzaihoz, de mire a végére jutok, szomorúság fog el.

TÉKOZLÓ MAGÁNY

Az összekulcsolt
kezű éjjelen
sáros árnyak
kergető erdején át
a térdreborult tisztáson
várta a feloldozást.

Tékozló arcán
szármvágta nyom.
Korom és vér.

Püspöky István: Tékozló magány című könyvének verse és illusztrációja

Nehezen tudnám megmagyarázni, hogy miért, nézem a teraszról a messzi hegyvonulatokat. Változnak a hajnali párában, a reggeli napsütésben, a déli forróságban, az est hűvösében, ha behunyam a szemem, látom Árgyélus királyfit, ott lovagol a hegyerinceken,

völgyekbe ereszkedik le a lovával, míg alakját el nem nyeli a végtelen, sötét erdő.

(Püspöky István: *Tékozló magány. Vers és rajz.* Árgyélus Kiadó, Budapest, 2019.)

MEGJELENT ILLUSZTRÁCIÓS SZÁMAINK:

2004/3.4. szám – A gyermekkönyv-illusztráció I-II. (elfogyott)	---
2006/4 – 2007/1. szám – Magyar illusztráció Bolognában - III. (elfogyott)	---
2008/1. szám – A gyermekkönyv-illusztráció IV.	850 Ft
2009/1. szám – Gyermekkönyv-illusztráció V.	850 Ft
2009/2. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VI.	850 Ft
2010/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VII.	850 Ft
2010/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VIII.	850 Ft
2011/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció IX. – A képíró: Kass János 1.	850 Ft
2011/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció X.	850 Ft

További képző- és iparművészeti számainkban is szerepel egy-egy összeállítás az illusztrációról! Így pl. legutóbbi, 2018/6. KÉP-TÁR IX. számunkban Szurcsik József: Az illusztrációs szakma kérdései, valamint Révész Emese: Szabad játéktér. Kortárs magyar illusztráció című cikke. A megjelent számok részletes tartalma honlapunkon található: www.artlimes.hu;

KÖZLEMÉNYEK:

- 2020-ban megjelenő számaink megrendelhetők (részben a régi számok is) a szerkesztő vagy a szerkesztőség e-mailjén: viragjeno46@gmail.com; info@artlimes.hu; valamint megvásárolhatók az Írók Boltjában. A LIMES című egykori történelmi-tudományos szemle egyes számai az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltártól rendelhetők meg.

ART LIVES MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT
 BÚK-TÁR • KÉP-TÁR • ILLUSZTRÁCIÓ
 JOURNAL OF PUPPETRY AND ART

Vérs
 Bábmozdi
 Képzőművészet
 Színház
 Állás
 Galéria
 Limes
 Kapcsolat

OK
🛒
Bejelentkezés

70 éves a Magyar Államnévnap

NOVEMBER

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Friss hírek

Legújabb számok

2016. 03. 11.

2016. 03. 11.

2016. 03. 11.

2016. 03. 11.

Aktuális

TRÓFÁS SZURRÁL
 Neve Péter Barnabás Ágárdi című szobra a Nemzeti Művészeti Társaság kiállításán.

Tűzgerinc a már ismeretlen

Bábel és Júde

FRISZ TERNÉS

LAJNOKS

CSEKKOLOI
 CSEKKOLOI 4.0
 HATÁRÁTKÉPESEK A...

Felnők kincsei

K. KORTÁRS KERESZTÉNY SZINOGRÁ...

A szavak és a dolgok a Mezőben...

11. ÓRSZÁGI TÁRSLAT

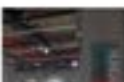
A HÁROMMÁD TÖGYFA TÚNDERE

Mónár Farkas / Megfigyelt emlé...

Hemorrhoidál állapot nyert a Békén...

A TIZENHATMÁDOK

A hároméves Tögyfa Tündere...

VIVA MŰVÉSZI VÉNÁZÓP

PÉSZEK: Várossá Sáros festőművés...

A ház - ami lezuhant

Legőrdülő szellemiállatok a szat...

Nem is tudjuk, mekkora szorong...

70 éves a Magyar Államnévnap

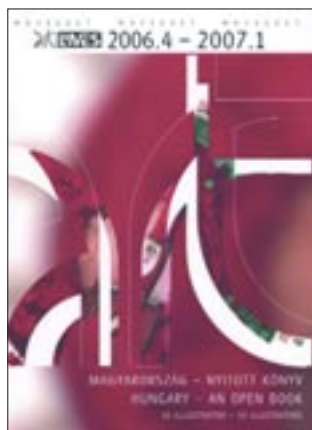
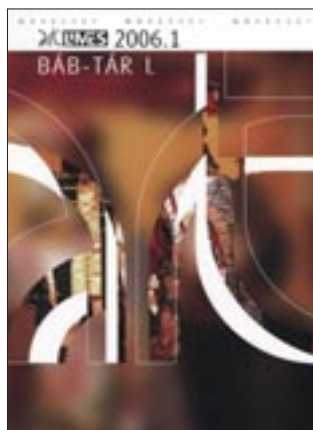
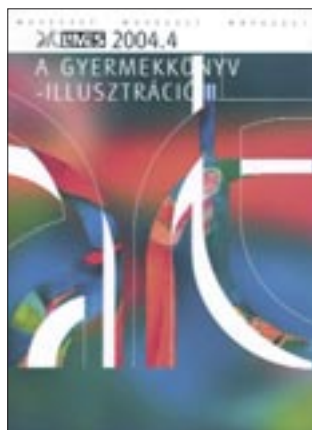
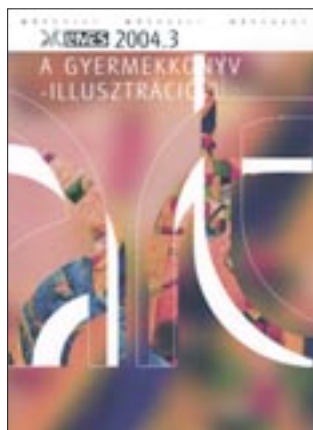
Archívum

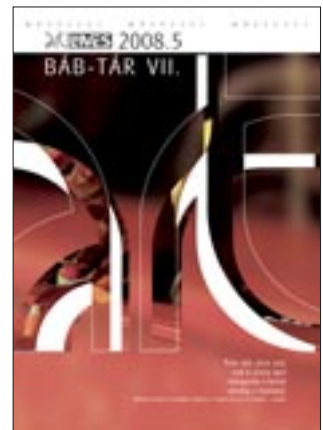
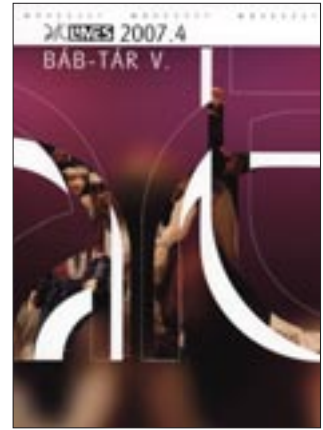
2016	2017	2016	2015
2014	2013	2012	2011
2010	2009	2008	2007
2006	2005	2004	2003
2002			

Kövess minket!

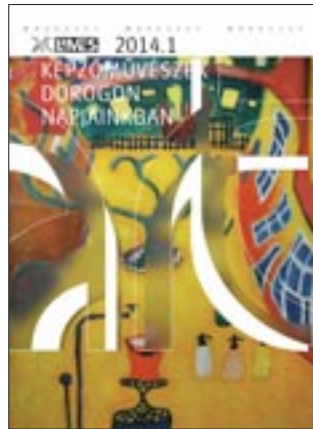
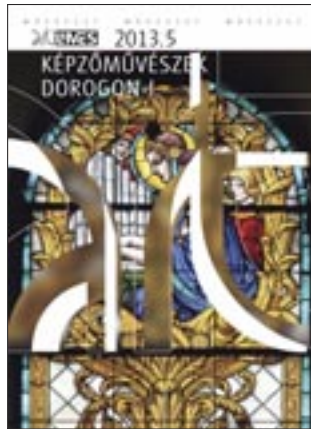

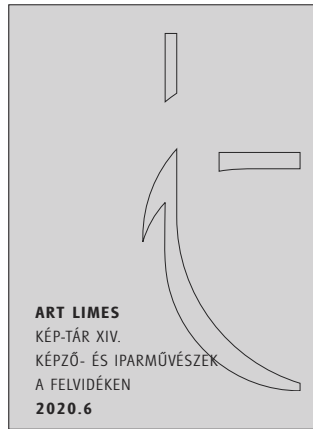
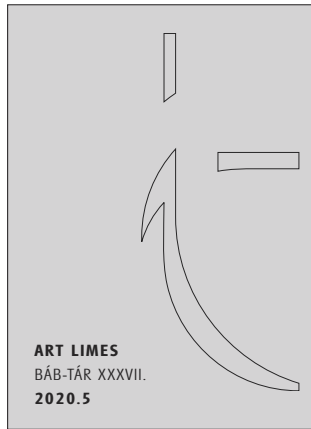
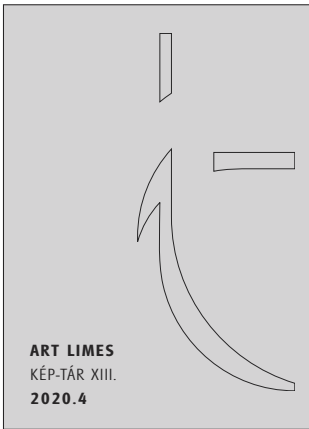
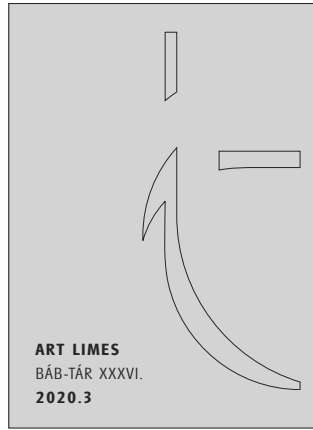
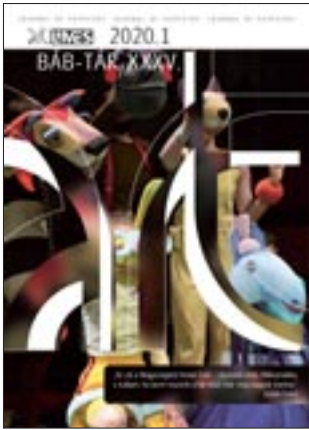

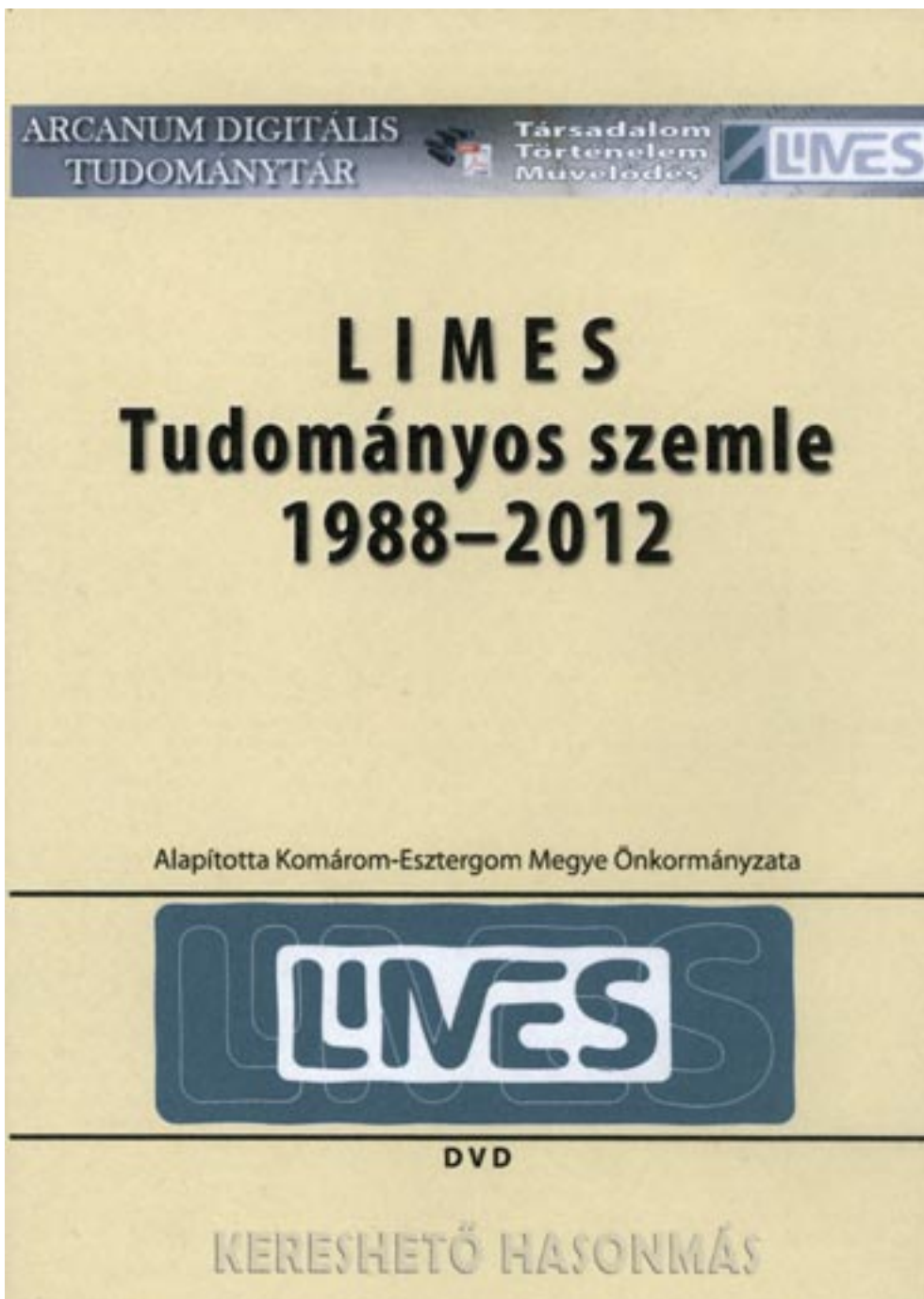

Megjelent DVD-n az Arcanum-Adatbázis Kft. kiadásában a LIMES tudományos-történelmi szemle valamennyi száma (25 évfolyam, 95 szám, 14 000 oldal.) További információk a kiadó honlapján

MEGJELENT SZÁMAINK:

2003/1. szám – BÁBOK ÉS BÁBUK (elfogyott)	–
2003/2. szám – A PASZTELL (elfogyott)	495 Ft
2004/1-2. szám – DIKTATÚRA ÉS MŰVÉSZET I-II.	990 Ft
2004/3-4. szám – A GYERMEKKÖNYV-ILLUSZTRÁCIÓ I-II. (elfogyott)	990 Ft
2006/1. szám – BÁB-TÁR I. (elfogyott)	–
2006/2-3. szám – BÁB-TÁR II-III.	990 Ft
2006/4 – 2007/1. szám – Magyar illusztráció Bolognában (elfogyott)	850 Ft
2007/2. szám – BÁB-TÁR IV.	650 Ft
2007/3. szám – Kihelyezett tagozat	850 Ft
2007/4. szám – BÁB-TÁR V.	850 Ft
2008/1. szám – A gyermekkönyv-illusztráció IV.	850 Ft
2008/2. szám – Képzőművészek Esztergomban a 20. században	850 Ft
2008/3. szám – BÁB-TÁR VI.	850 Ft
2008/4. szám – ÜVEGSZOBRA SZAT	850 Ft
2008/5. szám – BÁB-TÁR VII.	850 Ft
2009/1. szám – Gyermekkönyv-illusztráció V.	850 Ft
2009/2. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VI.	850 Ft
2009/3. szám – Wehner-Vernissage	850 Ft
2009/4. szám – BÁB-TÁR VIII.	850 Ft
2009/5. szám – Fémszobrá szok Tatabányán	850 Ft
2009/6. szám – BÁB-TÁR IX.	850 Ft
2010/1. szám – BÁB-TÁR X.	850 Ft
2010/2. szám – BÁB-TÁR XI.	850 Ft
2010/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VII.	850 Ft
2010/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VIII.	850 Ft
2011/1. szám – BÁB-TÁR XII.	850 Ft
2011/2. szám – Képzőművészek Tatabányán a 20. században	850 Ft
2011/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció IX.	
A képiró: Kass János, 1. rész	850 Ft
2011/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció X.	850 Ft
2012/1. szám – BÁB-TÁR XIII.	850 Ft
2012/2. szám – IPARMŰVESSÉG I.	1.000 Ft
2012/3. szám – A KÉPÍRÓ, KASS JÁNOS	1.000 Ft
2012/4. szám – BÁB-TÁR XIV.	1.000 Ft
2013/1. szám – IPARMŰVESSÉG II.	1.000 Ft
2013/2. szám – IPARMŰVESSÉG III.	1.000 Ft
2013/3. szám – BÁB-TÁR XV.	1.000 Ft
2013/4. szám – BÁB-TÁR XVI.	1.000 Ft
2013/5. szám – Képzőművészek Dorogon I.	1.000 Ft
2014/1. szám – Képzőművészek Dorogon napjainkban	1.000 Ft
2014/2. szám – BÁB-TÁR XVII.	1.000 Ft
2014/3. szám – KÉP-TÁR I.	1.000 Ft

2014/4. szám – KÉP-TÁR II.	1.000 Ft
2015/1. szám – BÁB-TÁR XVIII.	1.000 Ft
2015/2. szám – BÁB-TÁR XIX.	1.000 Ft
2015/3. szám – A képiro: Kass János, 3. rész	1.000 Ft
2015/4. szám – Képzőművészek Tata városában I. kötet	1.000 Ft
2015/4. szám – Képzőművészek Tata városában II. kötet	1.000 Ft
2015/5. szám – BÁB-TÁR XX.	1.000 Ft
2016/1. szám – KÉP-TÁR III.	1.000 Ft
2016/2. szám – BÁB-TÁR XXI.	1.000 Ft
2016/3. szám – BÁB-TÁR XXII.	1.000 Ft
2016/4. szám – KÉP-TÁR IV.	1.000 Ft
2016/5. szám – BÁB-TÁR XXIII.	1.000 Ft
2016/6. szám – BÁB-TÁR XXIV.	1.000 Ft
2017/1. szám – BÁB-TÁR XXV.	1.000 Ft
2017/2. szám – BÁB-TÁR XXVI.	1.000 Ft
2017/3. szám – BÁB-TÁR XXVII.	1.000 Ft
2017/4. szám – KÉP-TÁR V. – I. rész	1.000 Ft
2017/5. szám – KÉP-TÁR V. – II. rész	1.000 Ft
2017/6. szám – BÁB-TÁR XXVIII.	1.000 Ft
2018/1. szám – BÁB-TÁR XXIX.	1.000 Ft
2018/2. szám – KÉP-TÁR VI. Képzőművészek Esztergomban I.	1.000 Ft
2018/3. szám – KÉP-TÁR VII. Képzőművészek Esztergomban II/1.	1.000 Ft
2018/4. szám – KÉP-TÁR VIII. Képzőművészek a Vajdaságban	1.000 Ft
2018/5. szám – BÁB-TÁR XXX.	1.000 Ft
2018/6. szám – KÉP-TÁR IX.	1.000 Ft
2019/1. szám – BÁB-TÁR XXXI.	1.000 Ft
2019/2. szám – KÉP-TÁR X. Képzőművészek Esztergomban II/2.	1.500 Ft
2019/3. szám – BÁB-TÁR XXXII. – Budapest Bábszínház '70	1.000 Ft
2019/4. szám – BÁB-TÁR XXXIII.	1.000 Ft
2019/5. szám – BÁB-TÁR XXXIV.	1.000 Ft
2020/1. szám – BÁB-TÁR XXXV.	1.000 Ft
2020/2. szám – KÉP-TÁR XII.	1.000 Ft
2020/3. szám – BÁB-TÁR XXXVI.	1.000 Ft

Folyóirataink megvásárolhatók:

- Budapesten: Írók Boltja (Andrássy út 45.)
- Komárom-Esztergom megyében és országosan a LAPPER terjesztésében

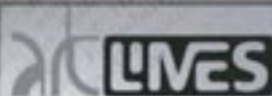
Megrendelhető: Könyvtárellátó Kht., 1134 Budapest, Váci út 19.

Kernstok Alapítvány/Art Limes Szerkesztősége, 2800 Tatabánya, Kós Károly u. 3. fsz. 3.

E-mail: viragjeno46@gmail.com

Honlapjaink: www.artlimes.hu; www.limesfolyoirat.hu

ARCANUM DIGITÁLIS
TUDOMÁNYTÁR

Art Limes 1992–2015

DVD

KERESHETŐ HASONMÁS